



Fra Retsstat til Omsorgsstat

Asmussen, Ida Helene

Publication date:
2014

Document version
Tidlig version også kaldet pre-print

Citation for published version (APA):
Asmussen, I. H. (2014). *Fra Retsstat til Omsorgsstat: Om syndsforladelse i konfliktråd*. København: Djøf Forlag.

Ida Helene Asmussen: Fra retsstat til omsorgsstat. Om syndsforladelse i konfliktråd. Jurist- og Økonomforbundets Forlag, 2014. 248 sider. Pris: 550 kr.

Peter Garde

Konfliktråd i straffesager med styrede samtaler mellem gerningsmand og forurettet spiller endnu kun en mindre rolle i dansk strafferetspleje, men er givetvis på fremmarch. Den foreliggende bog kortlægger ikke fænomenet kvantitativt og statistisk, men består af uhyre dybtgående analyser af ca. ti konkrete sager, hvor forfatteren har været »fluen på væggen« og senere har gennemført grundige interviews med parterne. Næsten hver replik i samtalerne er medtaget og analyseret. De velvalgte sager er typiske og dækker hele spektret. Ved at læse bogen var det, som var jeg der selv, så levende var forfatterens skildringer og så rammende hendes kommentarer. Med rette er fremstillingen suppleret med nogle norske sager, som forfatteren også har overværet, i Norge spiller konfliktråd jo en meget større rolle end endnu hos os. Den ph.d.grad er velfortjent.

Den anvendte teori er den canadiske sociolog Goffmans interaktionisme om menneskers omgang med hinanden; kapitel 2 med den nødvendige gennemgang af teorien er blevet tungt for den ikke-sociologiske læser, men det var uundgåeligt. Et andet vigtigt begreb er Foucaults pastoralmagtbegreb, jf. den rammende undertitel. Kristne forestillinger om skrifte og tilgivelse har en betydelig indflydelse. Lidt drilsk sammenligner Foucault middelalderens tortur med vor tids krav til gerningsmanden om at vise anger for at opnå tilgivelse.

Institutionen indebærer pression over for gerningsmanden om at udtrykke anger, men også, og det er forfatterens måske bedste pointe, over for forurettede om at tilgive. Ofrene deles i barmhjertige, uforsonlige og

terapeutiske ofre, medens gerningsmændene deles i eksemplariske gerningsmænd, der siger det rigtige, og vrede gerningsmænd, der projicerer ansvaret over på ofrene og nærmest vender rollerne om, så de selv bliver forurettede, medens det uforsonlige offer hænges ud som gerningsmand. I værste fald kan den vrede gerningsmand hævde sin uskyld og rulle hele sagen op igen, således en sag om trusler mod en sagsbehandler, som havde suspenderet gerningsmandens samkvemsret med et barn, og en sag om en bilists vold mod en parkeringsvagt, som havde udskrevet en bøde, og hvor konfliktrådet i begge sager udartede til gerningsmandens klage over den forudgående afgørelse. Noget tyder på, at kravet til politiet om at fremme passende mange sager til konfliktråd medfører, at mindre egnede sager smutter med. Det er også uheldigt at holde konfliktråd samtidig med flere ofre, her en serie sommerhusindbrud, hvor flertallet af ejere var barmhjertige, men én uforsonlig, så mødets øvrige deltagere vendte sig mod ham. I retten er ofrene stadig hyppigere bistået af advokater, men i konfliktrådene er de alene og ubeskyttede.

Forfatteren nævner, at mæglerne, der styrer møderne, socialrådgivere, skolelærere og en enkelt præst, kun får et kursus på fem dage. Jeg er klar over, at domsmænd og nævninger, der rekrutteres fra de samme grupper, ikke får uddannelse, men de styrer ikke retsmøder, det gør dommeren med den årelange uddannelse og lange erfaring. Hårrejsende forekommer det, når Østjyllands Politi ved rekruttering af mæglere i 2012 skrev: »Evt. erfaring med salg«.

Et afgørende spørgsmål er problemet, om deltagelse i konfliktråd bør være en formildende omstændighed – efter gældende ret og praksis er det usikkert, i hvilket omfang retterne tager dette hensyn, i skrivende stund har vi ingen domsdatabase for byretsdomme – endog om konfliktråd kan træde i stedet for en formel straffesag. Forfatteren påpeger tendensen, men tager ikke selv parti. Jeg må advare imod en sådan udvikling bortset fra undtagelsestilfælde. Det uforsonlige eller blot ængstelige offer må kunne

afslå at deltage i konfliktråd uden at føle pression ved bevidstheden om, at han påfører gerningsmanden en strengere straf, ligesom, nok så vigtigt, gerningsmanden, hvis skyld ligger på vippen, må kunne vælge at plaidere for frifindelse uden at risikere en strengere straf, hvis han alligevel bliver dømt. Særlig hvor gerningsmand, offer og vidner alle tilhører det samme snævre milieu, vil pressionen mod offeret for at medvirke og tilgive kunne blive ubærlig, hvis strafnedsættelse er det forventede resultat. Dette er ikke en opfordring til at afskaffe konfliktråd, men en påpegning af, at tilgivelse, kristen tilgivelse, godt kan bestå, uden at den verdslige ret røkkes, og her kan konfliktråd være en god ramme.

Som sagt, en fortræffelig bog. En enkelt klage: Det i øvrigt gode og løbende sprog skæmmes ved unødvendige anglicismer som »framer«, »reframer«, »keyes«, »setting«, der burde have været soigneret bort. Mere alvorligt: Den beundringsværdige fyldige og veludnyttede litteraturliste er ligeligt fordelt på danske (og norske) og engelsksprogede værker. Er der virkelig intet materiale på tysk eller fransk om dette spørgsmål?